

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare, 180, bir.405
tel.: +373 (022) 21-28-07
www.egalitate.md
secretariat@egalitate.md

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Штефан чел Маре, 180, каб. 405
тел.: +373 (022) 21-28-07
www.egalitate.md
secretariat@egalitate.md

AVIZ CONSULTATIV din 06 noiembrie 2019

Membrii Consiliului participanți la examinarea sesizării:

Ian FELDMAN – președinte
Svetlana DOLTU – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Victorina LUCA – membră
Evghenii Alexandrovici GOLOȘCEAPOV – membru

I. Motivul și faptele sesizării

1.1 La data de 05 noiembrie 2019, în adresa Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității a parvenit scrisoarea Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” cu solicitarea de a examina coresponderea cu standardele privind nediscriminarea a inițiativei de modificare a procedurii de admitere la studii în Universitate și a procedurii de susținere a examenelor pentru studenții străini prin introducerea obligativității examinării la consumul de substanțe psihotrope.

II. Temeiul emiterii avizului consultativ

2.1 Consiliul, conducându-se de prevederile art. 12 alin.(1) lit. c) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 și pct. 19, pct. 21 lit. a) din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității, aprobat prin Legea nr. 298/2012, emite prezentul aviz consultativ.

III. Dreptul național și internațional relevant

3.1 Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 la art. 1 alin. (1) stabilește că scopul acesteia este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferele politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** stipulează că, constituie discriminare directă tratarea unei persoane în baza oricărui dintre criteriile prohibite în manieră mai puțin favorabilă decât tratarea altiei persoane într-o situație comparabilă; **art. 3** prevede că subiecții domeniului discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 9 alin. (1) lit. a)** stabilește că instituțiile de învățământ asigură respectarea principiului nediscriminării: prin oferirea accesului la instituțiile de învățământ de orice tip și nivel; **art. 9 alin. (2)** prevede că instituțiile de învățământ nu pot stabili principii de admitere la studii bazate pe anumite restricții, cu excepția cazurilor stipulate de legislația în vigoare; **art. 9 alin. (3)** stabilește că refuzul instituției

- de învățământ de a admite la studii o anumită persoană ale cărei calificări nu corespund nivelului necesar pentru a fi admisă nu constituie o limitare a dreptului la învățământ.
- 3.2 Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova nr. 200/2010 la art. 84¹** stabilește că străinii aflați în Republica Moldova se bucură de aceleași drepturi și libertăți ca și cetățenii Republicii Moldova, garantate de Constituția Republicii Moldova și de alte legi, precum și de drepturile prevăzute în tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu excepțiile stabilite de legislația în vigoare.
- 3.3 Legea privind integrarea străinilor în Republica Moldova nr. 274/2011 la art. 4 alin.** (1) stipulează că procesul de integrare a străinilor în Republica Moldova se realizează cu respectarea principiului nondiscriminării, al interesului superior al copilului și al egalității de tratament.
- 3.4 Codul educației nr. 152/2014 la art. 7 lit. a)** stabilește că educația se întemeiază pe principiul echității – în baza căruia accesul la învățare se realizează fără discriminare; **art. 9 alin. (11)** prevede că cetățenii altor state, precum și apatizii, au acces la educație prin sistemul național de învățământ, în condițiile prezentului cod; **art. 150 alin. (1)** stipulează că admiterea la studii a străinilor se realizează în condițiile aplicate pentru cetățenii Republicii Moldova.
- 3.5 Regulamentul cu privire la studiile străinilor în instituțiile de învățământ din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 504/2017 la pct. 4** stabilește că străinii sunt înmatriculați în instituțiile de învățământ din Republica Moldova în conformitate cu legislația națională în vigoare, tratatele internaționale, proiectele internaționale și/sau regionale la care Republica Moldova este parte, acordurile încheiate între instituțiile de învățământ, acreditate în modul stabilit, precum și contractele individuale încheiate între străini și instituțiile de învățământ; **pct. 24** prevede că străinii sunt admitiți în învățământul superior în Republica Moldova, ciclurile I-III (licență, master și doctorat), la studii superioare integrate de specialitate, rezidențiat, secundariat clinic și studii postdoctorale, pe baza actelor de studii care permit accesul la nivelul corespunzător de studii.
- 3.6 Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale la art. 13 alin. (1)** stipulează că Statele părți la prezentul Pact recunosc dreptul pe care îl are orice persoană la educație. Ele sunt de acord că educația trebuie să urmărească dezvoltarea personalității umane și a simțului demnității sale și să întărească respectarea drepturilor omului și libertăților fundamentale. Pe lângă aceasta, ele sunt de acord că prin educație orice persoană trebuie să devină capabilă de a juca un rol util într-o societate liberă, că educația trebuie să favorizeze înțelegerea, toleranța și prietenia între toate națiunile și toate grupurile rasiale, etnice sau religioase și să încurajeze dezvoltarea activităților Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.
- 3.7 Convenția ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială la art. 1** dă definiția expresiei discriminare rasială ca fiind orice deosebire, excludere, restricție sau preferință întemeiată pe rasă, culoare, ascendență sau origine națională sau etnică, care are ca scop sau efect de a distrugere sau compromite recunoașterea, folosința sau exercitarea, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale în domeniile politic, economic, social și cultural sau în oricare alt domeniu al vieții publice; **art. 2 alin. (1) lit. a)** stipulează că statele părți condamnă discriminarea rasială și se angajează să urmeze, prin toate mijloacele potrivite și fără întârziere, o politică menită să elimine orice formă de discriminare rasială, să favorizeze înțelegerea între toate rasele și în acest scop fiecare stat parte se angajează să nu recurgă la acte sau practici de discriminare rasială împotriva unor persoane, grupuri de persoane sau instituții și să

facă în aşa fel încât toate autoritățile publice și instituțiile publice, naționale și locale să se conformeze acestei obligații; **art. 5 lit. v)** stabilește că, în conformitate cu obligațiile fundamentale enunțate în articolul 2 al prezentei Convenții, statele părți se angajează să interzică și să eliminate discriminarea rasială sub toate formele și să garanteze dreptul fiecărui la egalitate în fața legii fără deosebire de rasă, culoare, origine națională sau etnică, în folosința dreptului la educație și la pregătire profesională.

3.8 Comentariul General nr. 30 al Comitetului ONU pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială la pct. 3 prevede că articolul 5 din convenție prevede obligația statelor părți de a interzice și elmina discriminarea rasială în exercitarea drepturilor civile, politice, economice, sociale și culturale. Deși unele dintre aceste drepturi, cum ar fi dreptul de a vota și de a fi ales, pot fi acordate doar cetățenilor, drepturile omului ar trebui, în principiu, să fie disponibile pentru toți. Statele părți trebuie să garanteze egalitatea între cetățeni și non-cetățeni în exercitarea acestor drepturi, în măsura în care acestea sunt recunoscute în conformitate cu dreptul internațional; **pct. 6** stabilește că una din măsurile pe care statele părți trebuie să le ia în vederea este analiza și revizuirea legislației, după caz, pentru a se asigura că aceasta este pe deplin consecventă cu Convenția, în special în ceea ce privește exercitarea efectivă a drepturilor menționate la articolul 5, fără discriminare; **pct. 31** menționează că statele părți au obligația să nu permită școlarizarea separată și utilizarea altor standarde de tratament aplicabile non-cetățenilor pe bază de rasă, culoare, origine, naționalitate sau etnie în școlile primare și secundare și în acces la învățământul superior.

3.9 Cauza Altinay vs. Turcia CtEDO a statuat că un stat poate impune criterii de admitere într-o instituție de învățământ. Cu toate acestea, schimbarea regulilor de acces la universitate în mod imprevizibil și evaluarea candidaților în condiții incompatibile cu egalitatea și corectitudinea pot constitui o încălcare a articolului 14 din Convenție luată împreună cu articolul 2 din Protocolul nr. 1. Curtea a notat că, pentru a respecta articolul 14, existența unui scop legitim este insuficientă, or diferența de tratament trebuie să fie, de asemenea, proporțională, necesară și adekvată.

IV. În Concluzie, Consiliul reține următoarele

- 4.1 Conform art. 2 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 constituie discriminare directă tratarea unei persoane în baza oricărui dintre criteriile prohibite în manieră mai puțin favorabilă decât tratarea altrei persoane într-o situație comparabilă. Astfel, pentru a institui prezumția discriminării directe faptele analizate trebuie să caracterizeze cumulativ următoarele elemente:
 - a) tratamentul mai puțin favorabil în exercitarea unui drept recunoscut de lege
 - b) aplicat în comparație cu alte persoane aflate în situație similară
 - c) în baza unui criteriu protejat
 - d) lipsa unei justificări obiective și rezonabile.
- 4.2 Consiliul, analizând inițiativa Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” de modificare a procedurii de admitere la studii și a procedurii de susținere a examenelor pentru studenții străini prin introducerea obligativității examinării la consumul de substanțe psihotrope, o consideră discriminatorie. Consiliul atrage atenția că, potrivit legislației relevante, admiterea la studii a străinilor trebuie să se realizeze în condițiile aplicate pentru cetățenii Republicii Moldova. Astfel, Consiliul reține că introducerea obligativității examinării la consumul de substanțe psihotrope, drept condiție de admitere la studii și examene doar pentru studenții străini, va genera existența criteriilor diferite de admitere și susținere a examenelor pe criteriu de

- cetățenie. Consiliul reține că o astfel de modificare va trata diferențiat persoanele aflate în situații similare pe baza criteriul de cetățenie.
- 4.3 Consiliul notează că o prezumție a discriminării poate fi combătută doar în cazul în care situația instituită poate fi justificată în mod obiectiv, printr-un scop legitim și dacă mijloacele de atingere a acelui scop sunt proporționale, adecvate și necesare.
- 4.4 Consiliul, analizând rațiunea care ar fi determinat Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” să lanseze o astfel de inițiativă, consideră că aceștia au acționat într-un scop legitim. Consiliul reține că prevenirea și combaterea traficului ilicit de droguri constituie un scop legitim.
- 4.5 Cu toate acestea, Consiliul atrage atenția că măsurile propuse nu pot fi considerate adecvate și necesare în contextul educațional și consideră că testarea la consumul de substanțe psihotrope nu trebuie să constituie o cerință de admitere pentru nici o persoană. Consiliul subliniază că condițiile de admitere la studii și la examene a tuturor persoanelor trebuie să rămână în eșichierul nivelului calificărilor și pregătirii acestora. Astfel, Consiliul este de opinia că măsurile propuse sunt pripite, bazate pe un ultim incident și care nu se aliniază scopului de a combate traficul de droguri în Republica Moldova. Or, persoanele care consumă substanțe psihotrope nu sunt neapărat și traficați de droguri. Mai mult, Consiliul punctează că traficați de droguri pot fi nu doar cetățenii străinii care vin în Republica Moldova la studii.
- 4.6 Totodată, Consiliul atenționează că punerea în aplicare a acestor măsuri ar spori riscul discriminării străinilor care se află în Republica Moldova, *per ansamblu*, și în alte domenii, or odată ce astfel de testare medicală va fi efectuată, societatea ar putea generaliza, percepându-i ca fiind persoane aflate în conflict cu legea, fără ca această atitudine să fie bazată pe dovezi și probe concludente.
- 4.7 Suplimentar, Consiliul este de opinia că dezideratul Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” de a contribui la prevenirea și combaterea traficului de droguri, ar putea fi realizat prin activități primare de natură educațională menite să prevină consumul de droguri printre studenți.
- 4.8 În concluzie, Consiliul consideră că inițiativa Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” de modificare a procedurii de admitere la studii în Universitate și a procedurii de susținere a examenelor pentru studenții străini prin introducerea obligativității examinării la consumul de substanțe psihotrope este discriminatorie și recomandă să nu dea curs acesteia și să facă publică poziția.

Președinte

Ian FELDMAN